

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TI.

AFGANGS- og AARSEXAMEN

VED

ARENDALS OFFENTLIGE SKOLE
FOR DEN HØIERE ALMENDANNELSE

1877.

Skoleefterretninger af Rektor.

JNDBYDELSESSKRIFT

TIL

AF GANGS- og AARSEXAMEN

VED

ARENDALS OFFENTLIGE SKOLE
FOR DEN HØIERE ALMENDANNELSE

1877.

Skoleefterretninger af Rektor.

Skoleefterretninger

1876—77.

Skolens Forstanderskab bestaar foruden af Stedets Magistrat og Rektor af følgende af Kommune-styrelsen valgte Medlemmer: DHrr. Trælasthandler T. Omholt, Skibsreder J. Westergaard og Consul J. Hammer. Herr Byfoged Erichsen er Forstanderskabets Formand.

Ved Udgangen af 1876 blev Skolens mangeaarige Kasserer Herr Postmester Heyerdahl efter Ansøgning endtlediget fra denne Bestilling, som derefter fra 1ste Januar d. A. af Forstanderskabet er overdraget Herr Overlærer Salvesen.

I. Lærerpersonalet.

Ved Skoleaarets Begyndelse overtog den under 1ste Juni 1876 udnævnte Rektor, Knap, Skolens Bestyrelse. I den ved Dispatchør Brønlands Fratrædelse

ledigblevne Timelærerpost, til hvilken fra samme Tid af Tegneundervisningen i Skolen var bleven henlagt, fungerede Telegrafist Munthe-Kaas som konstitueret indtil Begyndelsen af November, da Posten overtoges af den af Departementet ansatte nye Lærer, Snedker og Billedskjærer Carlsen.

Skolens Lærere ere saaledes for Tiden:

Rektor Caspar Rasmus Knap, født 1831, cand. magist. fra 1857; 1858 Adjunkt, 1863 Overlærer, 1867 Rektor ved Tromsø off. Skole; 1874 Overlærer ved Christianssands Kathedralskole; udnævnt til sit nuhavende Embede i 1876.

Overlærer Julius Oscar Salvesen, født 1831, cand. real. fra 1856; 1858 Adjunkt, 1860 Overlærer ved denne Skole.

Adjunkt Niels Mathias Aalholm, født 1811; ansat som Timelærer ved denne Skole i 1836; derefter i 1850 udnævnt til Adjunkt.

Adjunkt Andreas Blomhoff Jensen, født 1839, cand. magist. fra 1860, udnævnt 1864.

Adjunkt Jørgen Johan Elligers, født 1830; cand. theol. fra 1858; ansat som Hjælperlærer her ved Skolen i 1861; i 1876 udnævnt til Adjunkt.

Klasselærer Ole Abelsæd, født 1842, Seminarist fra Holts Seminar 1862; ansat 1863; tillige Lærer i Sang.

Klasselærer Ole Johnsen, født 1838, Seminarist fra Klæbo Seminar 1858; ansat 1865; tillige Gymnastiklærer.

Kordegne George Pharo, født 1850; cand. theol. fra 1873; konstitueret i den med Kordegnebestillingen

ved Arendals Kirke forenede Lærerpost her ved Skolen i 1875.

Timelærer Carl Andreas Carlsen, født 1847, udnævnt 1876.

Ifølge Plan for Arendals Skole af 1805 skal Byens Kordegn være Indehaver af en Lærerpost; fra først af havde Hensigten med denne Combination været med mindst mulige Udgift for Kommunen at sikre Kirken saavel som Skolen en Mand med theologisk Dannelse; imidlertid har i de sidste 20 Aar Kordegnen ikke været Religionslærer ved Skolen, og da Foreningen af disse 2 Bestillinger, efterhaanden som Menigheden voxte, viste sig at medføre Ulemper for den kirkelige Betjening, ligesom den selvfølgelig endnu mere voldte Skolen Vanskeligheder, blev der for nogle Aar siden ved den forrige Kordegns Aftræden reist Spørgsmaal om Ophævelsen af denne Combination. Efter langvarige Forhandlinger desangaaende blev dog Spørgsmaalet indtil videre stillet i Bero og den combinerede Post i 1875 besat med en constitueret. Kommunestyrelsen havde imidlertid ved at bevilge et forøget Tilskud af 400 Spd. til Skolekassen for det Tilfælde, at Kordegnen løses fra sin Bestilling som Lærer ved Skolen, erkjendt Muligheden af, at den omhandlede Combination i Længden er uholdbar, og der tør saaledes være Haab om, at der, naar Sagen ved given Anledning optages til ny Behandling, kan træffes en Ordning, som bedre end

den nuværende rammer Skolens Tarv. Som Forholdet nu er, kommer Kordegnens Tjeneste ved de til ubestemte Tider faldende kirkelige Forretninger jævnlig i Collision med Skolens faste Arbeidsorden, uagtet hans Virksomhed ved Skolen netop paa Grund af denne hans Dobbeltstilling har været indskrænket til hvad der gjerne ansees for Minimum af Timetal for yngre Adjunkter og Klasselærere. Men Hensynet til hin ikke saa ganske sjelden indtræffende Ulempe maa selvfølgelig, naar Arbeidsbyrden for de øvrige Lærere vilde blive uforholdsmæssig, tilsidesættes og Kordegnen tildeles det fulde Antal Timer i Lighed med de ovennævnte Lærerklasser, — rigtignok da med Udsigt til, at Collisionstilfældene indtræffe saameget hyppigere. En anden — fra Skolens Standpunkt seet — endnu væsentligere Svaghed ved den nærværende Ordning af denne Lærerpost er, at Adgangen til den uden nogen af Skolens Forholde dikteret Nødvendighed er spærret for Mænd med Lærerexamina, som have valgt Skolegjerningen til sit Livskald, og forbeholdt Theologer, for hvis specielle Fagdygtighed Skolen ingen Anvendelse har, saalænge Postens Indehaver ikke som saadan er Skolens Religionslærer.

II. **Disciplene.**

I sidste Kvartal af Skoleaaret 1875—76 havde
 Skolen . . . . . 79 Disciple
 Af disse udgik ved Skoleaarets Ende . 5 —

	Tilbage 74 Disciple
Ved indev. Aars Begyndelse optoges	
i 2den Klasse 6 Disciple	
i 1ste — 18 —	
	24 Disciple

Skolen begyndte altsaa sin Virksomhed

i dette Skoleaar med . . . . . 98 Disciple

I Aarets Løb er af disse udtraadt 9 Disciple
 (3 af 5te, 3 af 4de, 2 af 3die og 1 af 2den Klasse),
 hvorimod 2 nye Disciple optoges, saaledes, at Disci-
 peltallet nu i Skoleaarets sidste Kvartal er 91, hvilke
 med Hensyn til Bopæl, Plads i Skolen og Forældrenes
 Livsstilling ere fordelte saaledes som omstaaende
 Tabel udviser:

	Indenbys	Udenbys	Til- sammen	Sønner af					
				Skibsred. og Handl.	Søfarende	Haand- værkere	Embeds- og off. Be- still.mænd	Priv. Be- still.mænd	Fædre, ikke tilh. nogen af de nævnte Kl.
6te Klasse	3	2	5	1	2	1	1	„	„
5te —	6	„	6	2	„	1	3	„	„
4de —	15	3	18	5	2	3	5	1	2
3die —	21	5	26	6	11	5	4	„	„
2den —	13	4	17	3	6	1	4	2	1
1ste —	15	4	19	4	7	2	4	2	„
	73	18	91	21	28	13	21	5	3

6te Klasses 5 Disciple tilhøre samtlige Engelsklinien; af 5te og 4de Klasses Disciple tilhøre resp. 3 og 2 Latinlinien, de øvrige Engelsklinien.

Samtlige udenbyes Elever paa 1 nær har sit Hjem i de til Byen stødende Landsogne Hisø og Tromø.

Foranstaaende Tabel viser, at Skolens 2 øverste Klasser iaar ere forholdsvis svagt besatte, ligesom ogsaa — som ovenfor anført — af 5te og 4de Klasse i Aarets Løb er udtraadt 6 Disciple eller en Femtedel af deres samlede Elevantal. I forrige Skoleaar var det kun 6te (øverste) Klasse, der opviste et paa-faldende lidet Antal Elever. Tendensen til at udtage Børnene af Skolen, inden de have gennemgaaet fuldt Kursus, synes altsaa at være i Stigende, hvad der i og for sig er beklageligt nok; men endnu beklageligere er det andet forannævnte Faktum, at saamange Disciple end ikke have oppebiet Aarsexamen, forsaavidt de derved for den væsentligste Del er gaaet Glip af det Udbytte, et fuldt Aars Arbeide alene kan bringe. Begge disse Omstændigheder opfordrer ved det Modsætningsforhold, hvori de staa til Grundtanken i Middelskolens Ordning, til at tage nærmere i Betragtning denne Skoles Stilling til den Opgave, den har at løse, de udvortes Forholde, hvorunder den arbejder, og de Vanskeligheder, derved lægges i Veien for en tilfredsstillende Virksomhed.

Med sin enkelte Opgave som blot og bar Middelskole og med et forholdsvis talrigt Lærerpersonele skulde den jo synes bedre end mangan anden Undervisningsanstalt at kunne gjøre sit Formaal fuld Fyldest og „meddele de Disciple, der fra den træde umiddelbart ud i Livet, en afsluttet og for deres Behov afpasset Almendannelse.“ Maaske turde dog Fordelelen ved denne Opgavens Enkelthed være mere tilsyneladende end virkelig; Undervisningens Fortsættelse til den modnere Ynglingealder inden de fuldstændi-

gere Skoler og det i disse bestaaende Kammeratsforhold til ældre og modnere Disciple giver Skolen visselig en forhøiet Betydning for de yngre Elever og støtter saaledes indirekte dens Gjerning ogsaa med dem, — en Fordel, som altsaa den blotte Middelskole savner. Imidlertid bør det jo indrømmes, at Anordningen af en Afgangsexamen som Afslutning paa Middelskolens Undervisning i nogen Grad bøder paa Mangelen af videregaaende Klasser; ved den er der uden tvivl ogsaa i Disciplenes Øine tillagt Undervisningen en Betydning, som vil kunne virke heldigen tilbage paa deres Modtagelighed for Kundskab og i det Hele taget efterhaanden bidrage til at fremkalde den Modenhed, en saavidt ung Alder tilsteder. Men Betingelsen herfor er jo, at Afgangsexamen for Disciplene og *for Hjemmet* staar som den *nødvendige* Slutsten for Skolegangen, at denne som Regel og ikke blot undtagelsesvis fortsættes til Afgangsexamen.

Som bekjendt danner jo nemlig Afslutningen ved 15 Aars Alderen af et fuldstændigt og for alle den offentlige Skoles Disciple uden Hensyn til deres fremtidige Bestemmelse fælles Kursus et af de væsentligste Grundtræk i den ved Lov af 1869 indførte Skoleordning, og den hele Undervisningsplan er da ogsaa anlagt paa ved den for de forskjellige Alderstrin hensigtsmæssigste Fordeling af Læregjenstandene og ved sine specielle, stærkt i det Enkelte gaaende Bestemmelser at sikre Opnaelsen af det nævnte Maal. Erfaring havde tilstrækkelig godtgjort, at den store Flerhed af de for den høiere Skole paaregnelige Disciple, efterat de offentlige Skoler siden Reformen af

1848 havde optaget den ældre „Borgerskole“ i sig uden i nogen væsentlig Mon at indrette sin Undervisningsplan efter dennes Behov, ikke kunde antages at ville fortsætte Skolegangen udover Konfirmationsalderen, og det saameget mindre, som „Realskolen“ efter 1848 i sin Forbindelse med den lærde Skole kun var et Anhang til denne med fælles Undervisning i de fleste Fag, uden fast Begrænsning og uden bestemt, i dens eget Væsen begrundet Maal. Om noget *afsluttet* Undervisningskursus, nogen afrundet og vel bearbejdet Kundskabskreds, nogen oversigtsmæssig endelig Gjennemgaaelse af det under Skolegangen tilegnede Stof var der dengang altsaa ikke Spørgsmaal, endnu mindre om, at Discipelen ved en offentlig Modenhedsprøve skulde documentere, hvad Udbytte Skolegangen overhovedet havde bragt ham. Det kunde da heller ikke være andet, end at Begrebet om den høiere Skole som en organisk Enhed havde vanskeligt for at trænge igjennem hos dens Publikum; man overførte paa den den samme Betragtningssmaaede, som var den gjældende angaaende Almueskolen og her ogsaa den Dag idag af Lovgivningen selv er godkjendt, naar denne fastholder, at Barnet er skolepligtigt indtil Konfirmationen, og altsaa paa en Maade opstiller denne kirkelige Handling, eller rettere Forberedelsen til den hos Præsten, som Skolegangens Slutsten og Undervisningens Maal. Saa velbegrundet nu denne Betragtning af Skolens Virksomhed var og endnu er for Almueskolens Vedkommende, — skjønt med Hensyn selv til denne de nyere Skolelove har indrømmet de øvrige Undervisningsfag en noget

udvidet Plads ved Siden af Christendomskundskaben, — ligesaa falsk er den, overført paa den høiere Skole, og ligesaa hinderlig for dens Trivsel; idet den selv grundigt miskjender den høiere Skoles Væsen, der dog noksom giver sig udvortes tilkjende i Mangfoldigheden af dens Lærefag, den lange Undervisnings-tid, de stærke Krav til Disciplenes relativt selvstændige Arbeide under Hjemmeforberedelsen, leder den praktisk ogsaa til, at Skolens Arbeide bliver miskjendt ved at bedømmes efter de ringe Resultater, der med Nødvendighed flyde af en i Utide afsluttet Skolegang. Man bedømmer jo dog Træets Art ikke efter de umodne Karter, Vind og Veir og ydre Vold strør om dets Fod, men i Høstens Tid, naar Frugten er fuldmoden.

Hvad der fra Skolens Side maa findes beklageligt er, som nævnt, dels, at Disciplene udtages ved Konfirmationen, altsaa et Fjerdingaar før Skoleaaret afsluttes, dels at saa faa fortsætte Skolegangen til Afgangsexamen.

Hvad nu det Første angaar, er det jo saa, at hvert Aars Arbeide og dets Udbytte samles og sigtes ved den aarlige Repetition i Slutningen af Skoleaaret; denne fornyede Gjennemgaaelse er ved den større Selvvirksomhed, der da udkræves af Discipelen, netop et vigtigt Middel til at befæste det Væsentlige af Undervisningsstoffet og gjøre det til hans sikre og anvendelige Eiendom, paa samme Tid som den yderligere ansporer hans Lærelyst og gjør ham Arbeidet kjært ved at lade ham føle sig til en vis Grad som Herre over Lærestoffet, føle Glæden af Fremskridtet.

Undervisningen og dens Betingelser er nu engang af denne Art, og det er derfor, om ikke ligefrem meningsløst, saa dog væsentlig Tids- og Kraftspilde at lade Eleven paabegynde et Skoleaar, naar han ikke ogsaa skal faa bragt det til Ende. Og hvad der ved saadan Praxis yderligere nedsætter Skolegangens Resultater er Discipelens egen Bevidsthed om, at det nu for ham jo ikke gjælder om nogen Examen — en stærk Fristelse til at tage sig Skolearbeidet lettest muligt. Det Alvor, Konfirmationstiden vækker hos den Unge, lægges ikke Beslag paa ogsaa for hans Skoleliv, medens det, om han forblev i Skolen, var det end kun til Skoleaarets Udgang, kunde virke befrugtende paa hans Arbeide og — hvad der er ikke lavere at anslaa — øve en gavnlig Indflydelse paa yngre Kammerater og saaledes yde sit Bidrag til Udviklingen af en bedre Aand inden Skolen. Som Forholdene her paa Stedet ere, kan det neppe siges at være nogen tvingende Nødvendighed, der driver en Fader til at tage sin Søn ud af Skolen ved Konfirmationen og saaledes berøve ham en 3—4 Maaneders Skolegang, der i den Alder og paa det Trin af Skolen, hvori Discipelen da gjerne befinder sig, maa agtes værdifuldere end ellers et længere Tidsrum.

Det Samme gjælder da ogsaa hvad angaar Udtrædelsen af Skolen før Afgangsklassen er naaet, kun med den Forskjel, at Tabet for Discipelen ved et saadant Brud paa Skolens Orden bliver saameget større end ved det før omtalte, fordi Modtageligheden for og Udbyttet af Undervisningen hos den ældre og modnere Discipel er større end hos den yngre, og

fordi øverste Klases Undervisning efter Skoleplanen væsentlig skal være et afsluttende og orienterende Repetitionskursus. Efter Fremgangen i denne Klasse og Udfaldet af Afgangsexamen, og alene efter disse Momenter, er man egentlig først berettiget til at dømme om, hvad den nye Middelskole kan udrette for Almendannelsen overhoved, og det er derfor et nedslaaende Faktum, at forholdsvis kun faa af Disciplene her ved Skolen faar naa frem til dette dens Endemaal. Hvad Betydning den absolverede Afgangsexamen vil have for Ynglingen med Hensyn til hans fremtidige Livsstilling, er en Sag for sig: der er Tegn til, at saadant Examensvidnesbyrd i Offentligheden efterhaanden mere og mere vil blive tillagt den Vægt, Skoleloven har tænkt sig; men for Skolen selv og dens Virksomhed vil det være af yderste Vigtighed, at dens Ordning i dette Punkt bliver respekteret. Man tænke sig kun, hvad der vilde dømmes om vor Folkeskole, der væsentlig arbejder for Almueungdommens christelige Opdragelse, om den fandt sig i, at Eleverne forlod den 1, 2, 3 Aar før Konfirmationen, og man tænke sig Beskaffenheden af den Kristendomskundskab, som gjennem en saadan Skolegang skulde være naaet. Men Middelskolen er paa sit Omraade netop saaledes stillet, som Almue-skolen under den anførte Forudsætning vilde være, saalænge den store Flerhed af dens Elever kun gennemgaa dens lavere Klasser; om den Frugt, disse har af sin Skolegang, endel halvfærdøiede Elementærkundskaber i en Mængde Fag, for Aands- og Charakterudviklingen i det Hele taget er at foretrække

for det Udbytte, en velordnet og velbenyttet Almueskole kan give, derom turde der kunne næres grundede Tvivl.

Men samtidig med at Skolen paa det mest Indtrængende maa lægge Forældre og Foresatte dette paa Hjerte, at de ikke uden absolut tvingende Nødvendighed udtage sine Børn i Utide, har den selv visselig ogsaa Forpligtelse til efter Evne at borttrydde de inden dens eget Omraade liggende Hindringer for Elevernes regelmæssige Afslutning af Skolekurset, navnlig da ved at negte de Børn Optagelse, hvis Alder staar i Misforhold til Normalalderen i den Klasse, hvori de efter sine Kundskaber kunne anbringes. Dette gjør da ogsaa Skolelovens § 31 Skolen ligefrem til Pligt. Gjennemføres nu denne Bestemmelse strengt, maa det komme dertil, at Forældre, der ønske sine Børn i sin Tid optagne i den høiere Skole, sørge for betimelig at paabegynde den forberedende Undervisning. Denne har Skoleloven tænkt sig passende at kunne indtræde med det fyldte 6te Aar, og Erfaring har noksom vist, at de til Optagelse i Middelskolen fornødne Kundskaber da maa kunne indhentes i 3 Aar, ja endog kortere Tid, vel at mærke, naar Undervisningen indrettes med dette Maal for Øie som virkelig *forberedende*. De Fordringer nemlig, der stilles til positive Kundskaber i Religion, Geografi og Fædrelandets Historie ved Optagelsesprøven, ere saa ubetydelige, at der ved den forberedende Undervisning kun blive lidet Behov for Udenadlæsning og Lectielæren; Lærerens mundtlige Fortællinger, Samtaler over det Meddelte og Gjen-

fortælling er her fuldstændig tilstrækkelig; Hovedvægten maa lægges paa Erhvervelse af Færdighed i nøiagtig og tydelig Indenadlæsning, sikkert Begreb om Talsystemet og dets elementære Love og nogenlunde Færdighed i Behandling af „rimelige“ Tal efter de 3 første Regningsarter. En Gut, der ved Siden af disse Færdigheder ogsaa har erhvervet Øvelse i med Opmærksomhed og Liv at følge Undervisningen, og forøvrigt i sin Opførsel iagttager, hvad god Skoleorden kræver, er bedre forberedt til videregaaende Undervisning end om han ved en formelig „Examination“ kan gjøre Rede for endel efter Bogen møisommeligt udenadlærte Kundskaber.

Disse Antydninger om Beskaffenheden af den forberedende Undervisning har jeg troet at burde give for at advare mod ved denne at lægge for meget an paa Lectielæren paa Bekostning af Færdigheden i nøiagtig og forstandig Indenadlæsning. Svaghed i dette Punkt har ikke sjelden været Grunden til, at Skolen har maattet negte Optagelse, og der tør være Rum for den Tanke, at den megen Udenadslæsning fra først af vækker hos Barnet den falske Forestilling, at han er den, der skal „give“, istedetfor den, der skal modtage, at han derfor er færdig med Timen, naar han har gjort Rede for sit Pensum, — hvad der da atter drager Uopmærksomhed og andre Skrøbeligheder efter sig. Forøvrigt er det mit Haab, at en Forberedelsesafdeling, om den kommer istand her ved Skolen efterhaanden vil blive benyttet fuldstændigt af de Børn, der i sin Tid agtes indsatte i Middel-skolen. Det er jo indlysende, at Barnets jævne Frem-

gang bedst sikres ved den Ensartethed i Undervisningsmetoden, som i en samlet Skoleanstalt kan gennemføres, og at der indtræder mindst muligt af de forstyrrende Momenter, der følge med Overgangen fra det ene Undervisningstrin til det andet, naar de samtlige ligge indenfor en og samme Skole. Det gjælder jo for Opnaaelsen af den ønskelige Fremgang, at Barnet bliver skolevant saa tidlig som muligt; den Tvang, den større og velordnede Skole maa paalægge Barnet, og som i en senere Alder ofte falder tung nok at indordne sig under, gaar det forholdsvis lettere at finde sig tilrette i, jo tidligere den indtræder, og overhoved skal der neppe i Almindelighed kunne findes nogen holdbar Grund, hvorfor Forældre, naar deres Barn alligevel skal undervises udenfor Hjemmet, skulde vælge at lade det forberedes for Middelskolen andensteds end i dennes egne Forberedelsesklasser. Ved Optagelsesprøven til Middelskolen ville disse Elever, for hvem Prøve kun er en sædvanlig Aarsexamen, være ganske anderledes heldig stillede end andensteds underviste Børn, ligesom hine selvfølgelig ville have Fortrinsret til Optagelse fremfor disse i Tilfælde af, at 1ste Middelskoleklassens Discipeltal af en eller anden Grund maa begrændses.

Som en saadan Forberedelsesafdeling, navnlig naar den beregnes paa Børn ligefra 6 Aars Alderen er det hensigtsmæssigste Middel til at give Aspiranterne til Middelskolen den Forberedelse, hvormed de ere bedst tjente, saa vil den ogsaa i høi Grad lette Bestræbelserne for at regulere Aldersforholdene inden Middelskolens Klasser og forøge Udsigterne for Op-

naaelsen af Middelskolens Maal, at ialfald dens fleste Elever gennemgaa den fuldstændigt. Bliver dette almindeligere end nu er Tilfældet og Udbyttet af en ordentlig afsluttet Undervisning mere anerkjendt inden Almenheden, saa vil visselig ogsaa lidt efter lidt Trangen til en videregaaende Undervisning gjøre sig gjældende og Skolens Udvidelse opad dermed naturlig være givet. Spørgsmaalet herom, der allerede for 11 Aar siden var sin Løsning nær, men dengang af den bevilgende Myndighed blev udsat i Paavente af den forestaaende Reform af vort offentlige Skolevæsen, har atter i indeværende Aar været Gjenstand for Skoleraadets Overveielser i Forbindelse med Spørgsmaalet om Opførelsen af en ny Skolebygning; naar Skoleraadet imidlertid ikke fandt sig opfordret til nuomstunder atter at vække Motion herom, var den væsentligste Grund hertil den ringe Søgning til Middelskolens høiere Klasser i de senere Aar og de uheldige Aldersforholde inden de midlere Klasser. Det tør derfor maaske for denne Skoles Kreds have sin Interesse at faa en Oversigt over disse, ligesom det vilde være af mere almindelig Betydning for vort hele Skolevæsen navnlig til Belysning af den nye Ordnings Passelighed til Livsforholdene i Landets forskjellige Egne, om samtlige Skoler vilde følge det af nogle allerede givne Exempel at offentliggjøre deslige Aldersoversigter.

Den af Skoleloven fastsatte Normalalder ved Optagelsen i de resp. Klasser er nedenfor betegnet med fede Typer.

Ved Begyndelsen af indeværende Skoleaar 1ste Juli 1876 var i

Klasse	Gjennemsnits- alderen	
1ste med 18 Disc.	$9\frac{2}{3}$ Aar	(2 under 9, 5 over 10 Aar)
2den „ 17 „	$10\frac{2}{3}$ —	(3 — 10, 3 — 11 —
3die „ 28 „	$12\frac{1}{8}$ —	(2 — 11, 14 — 12 —
4de „ 21 „	$13\frac{1}{6}$ —	(5 — 12, 6 — 13 —
5te „ 9 „	$13\frac{11}{12}$ -	(„ — 13, 3 — 14 —
6te „ 5 „	$14\frac{11}{12}$ -	(1 — 14, 2 — 15 —

Af 98 Disciple var altsaa ikke mindre end 33 eller Tredieparten i en Alder, der oversteg Klassens Normalalder med *mere end 1 Aar*; særlig uheldig stillet var i saa Maade 3die Klasse, hvor dette gjælder om endog Halvdelen af samtlige Disciple, og 4de Klasse, hvor Antallet af saa gamle Elever vel var mindre, men deres Tal, hvis Alder oversteg Normalalderen med meget nær 1 fuldt Aar, var saameget større, siden Gjennemsnitsalderen i denne Klasse afviger endog mere fra Normalalderen end Tilfældet er i 3die. At Forberedelsesafdelingens Sløifning i 1872 har øvet Indflydelse til at hidføre disse uheldige Forhold, er ialfald sandsynligt.

III. Skolens Virksomhed.

Fagenes Fordeling og Timetal i de forskellige Klasser følger nøjagtig Normalplanen og findes anført i Program for forrige Skoleaar.

Mellem Lærerne har de forskellige Undervisningsfag været fordelt paa følgende Maade:

Rektor: Norsk og Historie i VI 6 Timer, Latin i V 7 Timer og Tydsk i III 5 Timer, tilsammen 18 Timer ugentlig.

Overlærer Salvesen: Matematiske Fag i VI, V og IV 18 Timer, i III 3 Timer, samt Naturkundskab i VI og V 4 Timer, tilsammen 25 Timer.

Adjunkt Aalholm: Tydsk i VI, V og IV 9 Timer, Fransk i VI og V 5 Timer, Norsk i V og IV 7 Timer, tilsammen 21 Timer.

Adjunkt Jensen: Naturkundskab (Zoologi og Botanik) i VI, V og IV 4 Timer, Norsk i III og II 10 Timer, Historie og Geografi i III 6 Timer, Tydsk i II 5 Timer; tilsammen 25 Timer.

Adjunkt Elligers: Religion i Klasserne VI—II 12 Timer, Latin i IV 7 Timer, Historie i V og IV 5 Timer, tilsammen 24 Timer.

Klasselærer Johnsen: Naturkundskab, Regning og Skrivning i III og II 16 Timer, Historie i II og I 6 Timer og Geografi i II 3 Timer, tilsammen 25 Timer. Derhos Gymnastik 6 Timer ugentlig.

Klasselærer Abelsæd: samtlige Fag i I med Undtagelse af Historie, tilsammen 25 Timer. Derhos Sang i 4 Timer ugentlig.

const. Chordegne Pharo: Engelsk i VI, V og IV 17
 Timer og Geografi i de samme Klasser 5 Timer,
 tilsammen 22 Timer.

Timelærer Carlsen: Tegning VI—II 6 Timer ugentlig.

Op g a v e

*over hvad der i Skoleaaret er læst og udarbejdet i de
 forskjellige Klasser.*

1ste Klasse.

Religion. Vogts mindre Bibelhistorie fra Begyndelsen til „Jesu Lignelser.“ Af Katekismus de 5 Parter uden Luthers Forklaring. 8 Salmer af Landstads Salmebog.

Modersmaal. Eriksens og Paulsens Læsebog 2den Del til Pag. 250. S. Petersens Fortæll. af Fædrelandets Historie til Pag. 136. Læsning og Gjengivelse 27 Digte og Prosastykker udenadlærte. De vigtigste Ordklasser og Sætningsdelene, mundtlig gennemgaaede og indøvede. I 2det Halvaar Formlæren nærmere gennemgaaet i Forbindelse med Tydsk. Afskrift efter Bog og Diktat.

Historie. S. Petersens Norges Historie fra Begyndelsen til Frederik den fjerde, Side 136.

Geografi. *Siewers Grundtræk af Jordbeskrivelsen* fra Begyndelsen til Afrika.

Regning. De fire Regningsarter i ubenævnte og benævnte hele Tal. Til Indøvelse af Regning med benævnte Tal og til Hovedregning er benyttet *Eckhoffs praktiske Regnebog*, 2det Hefte. Den lille Multiplikationstabel og Tabel over Mynt, Maal og Vægt og Tid indøvet.

Skrivning. Efter Lærernes Opskrift paa Vægttavlen, Bogstaver, Ord og Sætninger med latinsk Skrift.

Tydk. 18 Sider af *Knudsens Tydk Elementar- og Læsebog*.

2den Klasse.

Religion. Vogts Bibelhistorie for Borger- og højere Almueskoler fra Begyndelsen til § 63. Katekismens 5 Parter. 11 Psalmer lærte udenad.

Modersmaal. Løkkes Grammatik læst og repeteret. Øvelse i Indenadslæsning efter Eriksens og Poulsens Læsebog, 2den Del. Ugentlig et Digt læst udenad; ugentlig en Diktat, i sidste Kvartal desuden ugentlig en Gjenfortælling paa Skolen.

Tydk. Løkkes Grammatik læst og repeteret med Forbigaaelse af enkelte Anmærkninger; de stærke Verber kun læst, forsaavidt de ere forekomne under Læsningen, Aalholms Stiløvelser til Side 10, Stykke 18. Aalholms Læsebog til „Mährchen“ (S. 91). De fortalte Stykker kun læst indenad.

Historie. Pettersens Norges Historie, fra Dron-

ning Margreta Side 83 til Enden, samt af Nissens og Daaes Verdenshistorie Stykkerne No. 1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 13, 15 a, b, c, d, e. 16 til Side 48.

Geografi. H. Siewers Grundtræk af Jordbeskrivelsen helt gennemgaaet.

Naturhistorie. H. L. Sørensens Dyrerigets Naturhistorie fra Begyndelsen til Krybdyrene, Side 83.

Regning. Eckhoffs Regnebog tredje Hefte, de fire Regningsarter i Brøk og Decimalbrøk, metrisk Maal og Vægt, de blandede Opgaver til Brøk samt af enkelt Reguladetri blandede Opgaver til Hovedregning.

Skrivning. Alfabeterne, Enstavelsesord, Flerstavelsesord og Sætninger.

Tegning. Ret- og krumliniede Figurer efter Hetch.

3die Klasse.

Religion. Vogts Bibellistorie for Borger- og høiere Almueskoler er læst fra § 60 til § 119. Katekismens fem Parter er gennemgaaet samt af Forklaringen forfra til 2den Tavle. Efter Landstads Salmebog 12 Salmer.

Modersmaal. Læseøvelser, efter Eriksens og Poulsens Læsebog, 2den Del. Vers omtrent hver anden Uge. Løkkes Grammatik læst og repeteret, Ugentlig en Diktat, i det sidste Kvartal desuden engang om Ugen en Gjenfortælling, afvekslende paa Skolen og hjemme.

Tytsk. Aalholms Læsebog udvalgte Stykker fra

Pag. 96—136, tilsammen 12 Blade, forstørstedelen retroverterede efter skreven Oversættelse. Løkkes mindre Grammatik, Formlæren gennemgaaet til Præpositioner. Aalholms Stiløvelser 5te Udg. Pag. 7—26: Indøvelse af Subjekt og Prædikat, Objekt, Hensynsobjekt, Dobbelt Akk. og Adverb. Akk. (7—8 Stykker oversprungne). 2 Gange ugentlig.

Historie. Læst og repeteret Nissens og Daaes Verdenshistorie til Middelalderen, samt Eriksens Nordens Historie til Danmark under Adelsvældet.

Geografi. Siewers Lærebog i Geografi til Rusland læst og repeteret.

Naturkundskab. H. Siebkes Dyrerigets Naturhist. fra „Fiskene“ Side 75 til Enden (Side 137), og af „Planteriget“ fra Side 138—160.

Regning og Matematik, repeteret Brøk, benævnte Tal, enkelt Reguladetri og gennemgaaet de fire Regningsarter i Decimalbrøk og Rentesregning, (enkelt Rente). I sidste Halvaar Øvelser i Bogstavregning. Efter mundtlige Foredrag af geometriske Konstruktioner ere rette Linier, Vinkler, Cirkler, Triangler, paralele Linier og Polygoner konstruerede.

Skrivning. Alfabeterne, Enstavelsesord, Flerstavelsesord og Sætninger.

Tegning. Ret- og krumliniede Figurer.

4de Klasse.

Religion. Af Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almueskoler er gennemgaaet fra § 111 til § 154. Af Forklaringen læst fra Begyndelsen til Sp.

173. I Forbindelse med den bibelhistoriske Undervisning er medtaget det nødvendige af den bibelske Geografi.

Modersmaal. Løkkes Grammatik læst, repeteret og indøvet ved Analyse. Eriksens og Poulsens 3die Del Læsebog 1 Digt udenad ugentlig; Læseøvelse til S. 387. Ugentlig 1 Stil, 4 paa Skolen.

Tydsck. Aalholms Læsebog 56 S. Løkkes Grammatik § 16—111. Ugentlig 1 Stil og enkelte Stile paa Skolen.

Engelsk. Af Ross's Lærebog (1ste Del) er læst fra Begyndelsen til Side 111. Efter Løkkes „Engelske Grammatik til Skolebrug“ det vigtigste af Formlæren. Klassen har ugentlig skrevet 1 à 2 Stile, dels hjemme og dels paa Skolen. Diktat leilighedsvis.

Latin. Voss's Lærebog til Side 116 og 124—141 2 Stile ugentlig, dels Hjemmearbejde, dels Extemporal.

Historie. Af Nissens og Daaes „Lærebog i Verdenshistorien“ fra „Middelalderens Historie“ til § 116. (England under Henrik den 8de.)

Geografi. Af H. Siewers Geografi: Norge, Sverige samt fra Tydskland til Bagindien.

Naturkundskab. Siebkes Naturhistorie læst og repeteret til og med det Linnéske System.

Mathematik og Regning. Efter Bonnevis Arithmetik er gennemgaaet de fire Regningsarter med Polynomer og Brøker, Ligninger af 1ste Grad med 1 ubekjendt; Konstruktionsøvelser med Udmaalinger ere i første Halvaar fortsatte fra foregaaende Klasse, i andet Halvaar er efter Bonnevis Geometri læst til parallelle Linier.

Tegning. Lettere Landskabskonturer.

5te Klasse.

Religion. Af Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almueskoler er læst fra § 154 og ud, samt repeteret forfra til § 57. Af Forklaringen læst fra Sp. 202—Sp. 393. Endel Søndagstexter ere gennemgaaede.

Modersmaal. Læst Løkkes større Grammatik, en Del Afsnit af Formlære og Syntax. Et Digt og 1 Stil ugentlig. Læseøvelser med Forf. Biografier. „Kjærlighed uden Strømper, Hærmændene paa Helgeland og Palnatoke“ læste fuldstændig samt forskellige Stykker af Lassens Læsebog.

Tydsck. I Løkkes Læsestykker I læst 85 Sider, i Løkkes Grammatik fra § 53—164. Øvelser i mundtlig Oversættelse fra Norsk til Tydsck. Ugentlig 1 Hjemmestil samt enkelte Stile paa Skolen. Aalholms Materialier til tydske Stiløvelser mest benyttet.

Engelsk. Efter Løkkes „Engelsk Læsebog for Mellemlasserne“ er gennemgaaet 93 Sider. Af sammes eng. Grammatik er Formlæren nøiagtig gennemgaaet og repeteret; ligesaa er det vigtigste af Syntaxen gennemgaaet og mundtlig indøvet ved Exempler. Af Stile er skrevet 1 à 2 ugentlig dels hjemme, dels paa Skolen efter Løkkes Stiløvelser. Diktat leilighedsvis.

Latin. Efter Voss's Udvalg Cornel de første 8 Feldtherrer, Phædri Fabler de første 25, samt af Cæsars Gallerkrig 1ste Bog Cap. 1—14 inkl. Schrei-

ners Grammatik. Formlæren i det Væsentlige gennemgaaet, af Syntaxen til „Genitiv“. Trojels Stiløvelser 2 Gange ugentlig, Afsnittene a fra Pag. 4—108 (Gjenstandssætn. med „at“ incl).

Fransk. Efter Gjertsens Læsebog indøvet Udtalen; læst 32 Sider; en Del læst udenad. Skriftlig Indøvelse af en Del af Formlæren. Efter Ingerslevs Grammatik læst det væsentligste af Formlæren, der desuden er søgt befæstet ved nøiagtig Analyse.

Historie. Af R. T. Nissens „Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder“ er gennemgaaet fra „Wienerkongressen“ og ud med Forbigaaelse af Nordens Historie. Af Eriksens „Norges, Sveriges og Danmarks Historie“ er læst til „Sverige fra 1654—1814“.

Geografi. Af H. Siewers Geografi (ældre Udg.) er gennemgaaet og repeteret fra Begyndelsen til Side 59, samt fra 138—157.

Naturkundskab. Christies Fysik er gennemgaaet til § 78 samt i en valgfri Time, fra § 129 og ud Bogen. Siebkes Naturhistorie: Dyreriget til Krybdyrene, Planteriget til Linnés System.

Mathematiske Fag. Efter Bonnevis Arithmetik foredroges Uddragning af Kvadratrødder, Regning med Potentser og Rodstørrelser, Logarithmer, Proportioner samt Ligninger med en og flere ubekjendte. Praktiske Øvelser. Af Bonnevis Geometri er gennemgaaet til 4de Bog.

Tegning. Landskabskonturer og andre noget vanskeligere Figurer.

6te Klasse.

Religion. Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almueskoler er repeteret. Af Forklaringen er læst fra 2den Bøn til Enden; desuden er største Delen af den repeteret. Endel Søndagstexter gennemgaaede. Under den bibelhistoriske Undervisning er medtaget det nødvendige af den bibelske Geografi.

Modersmaal. Eriksens og Poulsens Læsebog 3die Del, Digte og Prosastykker, tildels udenadlærte. Efter 4de Del Literaturen kortelig gennemgaaet med Belæg af de der optagne Stykker af de mere fremtrædende Forfattere, navnlig Holberg, Ewald, Wessel, Baggesen og Oehlenschläger. Sætningsanalyse og enkelte Partier af Løkkes Syntax. Efter Borgens Veiledn.: om tropiske Udytryk. Nordisk Mythologi efter Jensens kortfattede Fremstilling. Stil 2 Gange i 3 Uger, Skildringer og Karakteristiker, af og til Behandling af abstracte Emner efter forudgaaende Anvisning.

Tydsck I Løkkes Læsestykker II 56 Sider, i Autenrieths større Læsebog 32 Sider; desuden er læst cursorisk 86 Sider. Løkkes større Grammatik gennemgaaet og repeteret. 1 Stil ugentlig, nogle Stile skrevne paa Skolen. Øvelse i at oversætte fra Norsk til Tydsck mundtlig.

Engelsk. Af Løkkes „Engelske Læsebog for Mellemklasserne“ er læst 66 Sider; desuden ext. 80 Sider, samt af W. Irvings's *Sketch-Book*: „Rip van Winkle“ Traits of Indian Character „The widow and her son“ og „Rural life in England“. Wittrups

Grammatik læst og repeteret. Disciplene have skrevet 1 à 2 Stile ugentlig.

Fransk. Læst 54 Sider i Aalholms Læsebog, Ingerslevs Grammatik fra Begyndelsen af Formlæren til § 162.

Historie. Nissens fragment. Fremstilling af Verdenshistorien repeteret. Ligesaa den væsentligste Del af Eriksens Nordens Historie.

Geografi. Efter H. Siewers Lærebog er den fysiske samt Størstedelen af den politiske Geografi repeteret.

Naturkundskab. Christies Fysik er repeteret til § 78. De vigtigste Mineralier ere foreviste og bestemte. I en særskilt Time er den valgfrie Del af Fysikken gennemgaaet. Siebkes Naturhistorie repeteret.

Mathematiske Fag. Bonnevis Lærebøger. Ligninger af anden Grad og Regning med Logarithmer ere indøvede, samt Repetitionsopgaver i hele Arithmetikken gennemgaaende. Geometrien er læst fra 4de Bog til Enden, samt hele Bogen repeteret. Opgaver ere løste.

Tegning. Figur- og smaa Landskabstegninger tildels med Schattering.

Til militære Øvelser anvendtes Ugen fra 9de—15de August f. A. De lededes af Gymnastiklærerne med Bistand af 2 Assistenten og afsluttedes med en Udflugt til Gjeruldsø.

Halvaarsexamen afholdtes i afvigte December Maaned paa sædvanlig Maade, saaledes at kun de 3 nederste Klasser underkastedes Prøve i alle Fag, medens de 3 øverste kun forelagdes Opgave til Besvarelse i de for Afgangsexamen anordnede skriftlige Fag. Omflytningen foretoges dog ifølge Skoleraadets Beslutning af 1ste November f. A. ikke udelukkende efter Udfaldet af denne Examen, men efter Sammen-tælling af den ved samme opnaaede Hovedkarakter med Maanedskaraktererne i det foregaaende Halv-aar. Efter samme Beslutning foregik Omflytning atter ved Udløbet af Marts Maaned efter de for Januar Februar og Marts faldne Hovedkarakterer, hvorimod Omflytningen ved Skoleaarets Udgang fremdeles som hidtil vil blive bestemt alene efter Udfaldet af Ho-vedexamen.

Til Afgangsexamen i 1876 fremstillede sig 6te Klases 3 Disciple, samtlige tilhørende Engelsklinien. Opgaverne ved den skriftlige Prøve vare for første Gang siden den nye Middelskoleordnings Indførelse stillede af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og altsaa de samme for alle Skoler.

Af Besvarelserne hidsættes følgende :

Norsk Udarbeidelse: Fortæl i Korthed om en historisk Person, som især tiltaler dig, og angiv, hvorfor han gjør det.

Blandt de Mænd, der have gjort sig berømte ved store og gode Gjerninger, staar den svenske Heltekonge, Gustav Adolf, i første Række. Denne Mand, der vistnok er Sveriges største Konge, har ikke alene gjort sig berømt ved at have hævet Sverige til det mægtigste (til d) af de tre Riger paa den Tid, men især ved sin Iver for at komme sine betrængte Troesbrødre til Hjælp i Tydskland. Den svenske Konge, Gustav Adolf, var Søn af Karl den niende. Han havde flere Krige, som han maatte ende, førend han kunde tænke paa at forfølge sit store Maal, at kjæmpe for Protestantismens Sag i Tydskland. Her bleve nemlig Protestanterne paa mange Maader forurettede af Katolikerne og Keiseren. Tilsidst saa de ingen anden Udvei end at bede Gustav Adolf om Hjælp. Han var ogsaa strax villig dertil, men først (komme) maatte han tilendebringe Krigen med Polen, (førend han kunde tænke paa at drage til Tydskland). Det lykkedes ham at faa mæglet en Vaabenstilstand ved Hjælp af den franske Minister Richelieu. Nu havde han frie Hænder, og han satte ogsaa strax over til Tydskland med en liden, men udvalgt Skare. Hele hans Tog gjennem Sydtydskland var et Seiers-tog. Den store Konge skulde dog ikke gjense sit Fædreland. Han faldt midt i sin ædle Bestræbelse for Protestantismens Sag. Gustav Adolf var en

Mand af uskrømtet Guds frygt. Han holdt bestandig sine Soldater til at bede flittig. „Den bedste Kristen er den bedste Soldat,“ sagde han altid, og selv foregik han dem med et godt Exempel. Gustav Adolf var stor som Konge og stor som Kriger. For sine Undersaatter sørgede han som en sand Landsfader. Han tilsidesatte ikke, som saamange baade før og efter ham har gjort, sine Undersaatters Velfærd og Lykke for Krigens Hæder. Nei dertil laa deres Ve og Vel ham altfor meget paa Hjerte. Han befordrede gjerne Adelen til de høieste Æresposter, men han forlangte af den, at den skulde lyse ved sit Exempel for saaledes at komme til at øve en god Indflydelse paa de lavere stillede Klasser af Folket.

(Charakt. 3).

Tydsck Stil: Napoleon war den 15ten August 1769 in Ajaccio auf der Insel Korsika geboren. In der Kriegsschule zu Brienne war er zum Officier ausgebildet worden und hatte sich schon als Unterfeldherr glänzende Verdienste von Frankreich eingelegt, wesshalb er schnell zu einem höheren militärischen Wirkungskreise befördert wurde. Die Natur hatte ihn mit allen den Eigenschaften, welche in wild bewegten Zeiten Heere zur Bewunderung hinreissen, reich ausgesteuert. Eine durchdringende Geisteskraft und ein Eisenwille waren diesem Manne eigen. Für ihn gab es keinen unübersteiglichen Widerstand, keine Gefahr; denn wo die Gefahr jeden Anderen, sogar den muthigsten schrecken hatte können, dort eilte er ihr in Vertrauen auf sein Genie siegessicker und ohne

Zaudern entgegen, und dadurch, dass er seinen Soldaten mit einem solchen Beispiele vorging, machte er sogar den Geringsten unter seinen Scharen zum Helden. So brachte er es dazu, dass seine Worte, sein Blick, sein Name die Soldaten, welche er anführte, bezauberten, und dass sie für das Vaterland und die Freiheit zu kämpfen meinten, wenn sie für seine Person kämpften. Ungeachtet er in der That seine seltene Kraft und Ausdauer in dem Dienste des Ehrgeizes und der Heerschucht anwändte wird man kaum viele Feldherren finden, welche mehr willig von ihren Untergebenen gehorchet wurden.

(Charakt. 2.)

Engelsk Stil : At ten o'clock some valets of the emperor arrived to help him with his dressing. At noon he was attending mass. Being sufficiently well, he always was present at divine service in person, occupying his seat in the choir. At other times he was fond of sitting in his chamberwindow, which, as has been said, looked upon the altar, where the clear tones of his voice, that mingled themselves with that of the choir below, could be heard. Immediately after mass he dined — an important meal, which always took a long time (as) for him, as well in the monastery as at the court. In Yuste he still kept that of the royalty claimed unsociable privilege eating alone. He, however, spent the time in talking to one of the courtiers, who was present, while the emperor was eating. After dinner the friar read something of the classics to his Master. At other times the conversation turned upon lighter and more temporal objects. Then a short nap after dinner

followed, after which the emperor went to church, where he thrice a week listened to a sermon by one of his curates. (Charakt. 3).

Opgaverne i Mathematik vare:

1. Konstruer et ligebenet Triangel, hvis Omkreds er 15cmtr. og Grundlinie 6cmtr.: Afskjær dernæst med en Linie, parallel med Grundlinien, et Triangel, hvis Fladeindhold er $\frac{5}{9}$ af det oprindelige Triangels.
2. Omkredsen af et Kvadrat er $99\frac{1}{2}$ mtr. Hvor lang er Omkredsen af den Cirkel, hvis Fladeindhold er lig Kvadratets?
3. Tre Personer A, B og C have sammenskudt en Sum Penge i en Handel, hvorved fortjenes 15%. Ved Gevinstens Deling faar Enhver i Forhold til sit Indskud; A. faar $\frac{1}{3}$ af Gevinsten, B. faar $\frac{1}{5}$ og C. faar Resten, som er Kr. 56. Hvad tilkommer A. og hvad tilkommer B. og hvor stor var den sammenskudte Sum?
4. En Person pligter at betale Kr. 8000 om 10 Aar. Han foretrækker imidlertid at betale kontant; hvormeget har han at betale, naar Renten regnes til $5\frac{1}{2}$ % aarlig?
5. At finde Værdierne af x og y i Ligningerne:

$$\begin{array}{r} 2x + 5 = 5a - 7y + 8 \\ y \\ 7x - 9y + 7 = 0. \end{array}$$

En af Examinanderne bestod ikke den skriftlige Prøve og kunde saaledes ikke tilstedes Adgang til

den mundtlige; de 2 øvrige absolverede Examen med følgende Udfald:

	Norsk Stil	Tydsck Stil	Engelsk Stil	Matem., skr.	Religion	Modersmaal	Tydsck	Engelsk	Fransk	Historie	Geograf	Naturkundsk.	Regning og Gramatik	Skrivning	Tegning	Hovedkarakter
Ole Henrik Grønkvist	3	2	3	3	1	2	1	1	1	2	1	3	1	2	1	Meget godt 1,8
Peter Palmstrøm Falck	4	4	3	4	2	2	2	3	3	3	2	3	4	2	1	Godt 2,8

Fortegnelse over de Bøger, der skulle benyttes i næste Skoleaar 1877—78.

1ste Middelskoleklasse.

Vogts mindste Bibelhistorie, Katekismus, Salmebog; Eriksens og Poulsens norske Læsebog II, S. Petersens Fortællinger af Fædrelandets Historie; S. Petersens Norges Historie, Nissen & Daaes Verdenshistorie for Middelskolen; Atlas; Eckhoffs praktiske Regnebog 1ste og 2det Hefte. I 2det Halvaar Knudsens tydske Elementær- og Læsebog.

2den Middelskoleklasse.

Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almue-

skoler, Katekismus, Salmebog, Ny Testamente; Eriksens og Poulsens norske Læsebog II, Løkkes mindre norske Grammatik; Knudsens tydske Elementærbog, Løkkes mindre tydske Grammatik; S. Petersens Norges Historie, Nissens & Daaes Verdenshistorie; Atlas. Sørensens Lærebog i Dyre- og Planterigets Naturhistorie; Echhoffs prakt. Regnebog 3die Hefte.

3die Middelskoleklasse.

I Religion, Modersmaal, Historie og Naturhist. de samme Lærebøger, som i anden Klasse: fremdeles Pontoppidans Forklaring, Aalholms tydske Læsebog og Stiløvelser og Løkkes mindre Gram. Geelmuydens Geografi for Middelskolerne, Atlas; Echhoffs prakt. Regnebog 4de Hefte og i 2det Halvaar Bonnevis Lærebog i Aritmetik og Algebra.

4de Middelskoleklasse.

De samme Bøger, som i 3die Klasse i Religion, Tydsk og Mathematiske Fag; fremdeles Eriksens og Poulsens Læsebog 3die Del; Nissen & Daaes Verdenshistorie og Eriksens Norges, Sveriges og Danmarks Historie, Siewers Geografi, Siebkes Omrids af Dyre- og Planterigets Naturhist., samt i 2det Halvaar Bonnevis Geometri. Dertil for Latinlinien Voss's Lærebog i Latin for Begyndere, Schreiners lat. Grammatik, og Ingerslevs Lexikon; for Engelsklinien Ross's Lærebog i Engelsk samt Rosings og Ferrall-Repps Lexikon.

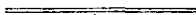
5te Middelskoleklasse.

I Religion, Geografi, Naturhistorie og Mathematik de samme som i 4de Klasse; Eriksens og Poulsens Lærebog 3die Del, Løkkes Modersmaalets Gram. Løkkes tydske Læsestykker I og Løkkes større tydske Gram. R. T. Nissens Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder i fragm. Fremstilling. Christies Fysik for Middelskolen, Gjertsens franske Læsebog og Bloms kortfattede franske Gram.; desuden for Latinlinien Voss's latinske Klassikere i Udvalg, Trojels Stiløvelser og Ingerslevs Lexikon, for Engelsklinien Løkkes engelske Lærebog for Middelskolen, samme Forfatters Stiløvelser og Grammatik.

6te Middelskoleklasse.

De samme Bøger som i 5te samt desuden Eriksens og Poulsens Læsebog 4de Del, Jensens Mythologi, Løkkes tydske Læsestykker II.

Til Anskaffelse anbefales Erslews større Skoleatlas, Sydows Schul-Atlas eller Stielers Schul-Atlas.

Afgangs- og Aarsexamen afholdes efter vedføjede Tabel. Paa Medlæreres og egne Vegne har jeg den Ære at indbyde Disciplenes Forældre og ellers Enhver, hvem Skolen og dens Gjerning ligger paa Hjerte, til at overvære Prøverne og Aarsfesten, hvilken sidste vil blive afholdt paa Raadhussalen Lørdag den 14de Juli, Form. Kl. 10.

Arendals off. høiere Almenskole, 15de Juni 1877.

C. R. K n a p.

P L A N

for Afgangs- og Aarsexamen i Juni og Juli 1877 ved Arendals off. høiere Almenskole.

T H O R S D A G 28de Juni	V. } Norsk Stil. IV. }		
F R E D A G 29de Juni	V. } Tydsk Stil. IV. }		L Ø R D A G 7de Juli
L Ø R D A G 30te Juni	V. } Latinsk og engelsk Stil. IV. } III. Tydsk Stil		
M A N D A G 2den Juli	VI. Regning og Geometri <i>Salvesen</i> Censor: <i>Ingeniør Sætren</i> V. Geografi . . . . . <i>Pharo</i> IV. Tydsk . . . . . <i>Aalholm</i> III. Norsk Stil II. Modersmaal skriftlig og mundtlig . . . . . <i>Jensen</i>		M A N D A G 9de Juli
T I R S D A G 3die Juli	VI. Engelsk . . . . . <i>Pharo</i> Censor: <i>Jensen</i> V. Tydsk . . . . . <i>Aalholm</i> IV. Regning . . . . . <i>Salvesen</i> III. Religion . . . . . <i>Elligers</i> II. Naturkundskab . . . . . <i>Johnsen</i>		T I R S D A G 10de Juli
O N S D A G 4de Juli	VI. Geografi . . . . . <i>Pharo</i> Censor: <i>Salvesen</i> V. Modersmaal . . . . . <i>Aalholm</i> IV. Religion . . . . . <i>Elligers</i> III. Modersmaal . . . . . <i>Jensen</i> II. Historie . . . . . <i>Johnsen</i> I. Tydsk . . . . . <i>Abelsæd</i>		O N S D A G 11te Juli
T H O R S D A G 5te Juli	VI. Tydsk . . . . . <i>Aalholm</i> Censor: <i>Rektor</i> V. Regning, skriftlig . . . . . <i>Salvesen</i> IV. Historie . . . . . <i>Elligers</i> II. Tydsk . . . . . <i>Jensen</i> I. Geografi . . . . . <i>Abelsæd</i>		T H O R S D A G 12te Juli
F R E D A G 6te Juli	VI. Religion . . . . . <i>Elligers</i> Censor: <i>Pharo</i> V. Fransk . . . . . <i>Aalholm</i> IV. Naturkundskab . . . . . <i>Jensen</i> III. Regning og Geometri <i>Johnsen & Salvesen</i>		L Ø R D A G 14de Juli
			VI. Modersmaal . . . . . <i>Rektor</i> Censor: <i>Aalholm</i> V. Religion . . . . . <i>Elligers</i> III. Historie . . . . . <i>Jensen</i> II. Geografi . . . . . <i>Johnsen</i> I. Modersmaal . . . . . <i>Abelsæd</i> VI., V og IV. Gymnastik Kl. 5 Eft.
			V. Naturkundskab . . . . . <i>Salvesen & Jensen</i> IV. Latin & Engelsk . . . . . <i>Elligers & Pharo</i> III. Geografi Kl. 10 . . . . . <i>Jensen</i> II. Religion Kl. 9 . . . . . <i>Elligers</i> I. Historie . . . . . <i>Johnsen</i>
			VI. Naturkundskab . . . . . <i>Salvesen & Jensen</i> Censorer: <i>Jensen & Salvesen</i> V. Latin & Engelsk . . . . . <i>Rektor & Pharo</i> IV. Modersmaal . . . . . <i>Aalholm</i> III. Naturkundskab . . . . . <i>Johnsen</i> III. Gymnastik Kl. 5 Efterm.
			VI. Historie . . . . . <i>Rektor</i> Censor: <i>Elligers</i> V. Geometri . . . . . <i>Salvesen</i> IV. Geografi . . . . . <i>Pharo</i> II. Regning . . . . . <i>Johnsen</i> I. Regning . . . . . <i>Abelsæd</i> II. og I Gymnastik Kl. 5 Efterm.
			VI. Fransk . . . . . <i>Aalholm</i> Censor: <i>Pharo</i> V. Historie . . . . . <i>Elligers</i> IV. Geometri . . . . . <i>Salvesen</i> III. Tydsk . . . . . <i>Rektor</i> I. Religion . . . . . <i>Abelsæd</i>
			Prøve i Sang og Declamation Kl. 10, hvorefter Udfaldet af Examen med- deles. Disciplenes Skrive- og Tegne- bøger udlagte til Eftersyn.

Seierne vare fra Mandag den 16de Juli til Torsdag den 16de August, fra hvilken Dag Disciplene møde Kl. 11.

NB. Hvor ikke anderledes bemærket, begynder Examen hver Dag Kl. 8.